

BRASSÓI HIRADÓ.

Politikai, társadalmi, közgazdasági, közművelődési és szépirodalmi lap.

MEGJELENIK HETENKINT KÉTSZER: SZERDÁN és SZOMBATON.

ELŐFIZETÉSI ÁR: helyben házhoz hordva, v. vidékre postán küldve: Egész évre . . . . . 4 frt — kr. Félévre . . . . . 2 " " Negyedévre . . . . . 1 " " Február—júniusig . . . . . 1 " 70 " Külföldre egész évre 15 frank.	SZERKESZTŐSÉG: Brassó, Hirscher-utca 4. sz., hol a szerkesztő naponként d. e. 8—12 és d. u. 2—5 óráig található. Ide intézendők a lap szellemi részét illető közlemények. Kéziratok vissza nem adatnak.	KIADÓHIVATAL: Alexi könyvnyomdája, Brassó, Hirscher-utca 4. sz., hová az előfizetési pénzek és hirdetések, valamint ezek díjai bérmentve küldendők. Hirdetések és Nyilt-tér előre fizetendő.	HIRDETÉSEK DIJA: 4 hasábos gármond-sor vagy annak helye 5 kr. (1—10 sor 50 kr.) Nagyobb és többszöri hirdetéseknek kedvezmény. Minden egyes hirdetés után még külön 30 kr. bélyegdíj fizetendő. Nyilttéri közlemény sora 10 kr.
--	---	---	--

A magyarság Brassóban.

I.
Az ideai népszámlálás eredményével ország-szerte sokat foglalkoztak lapjaink, mert abból egy örvendetes tény konstatálható: a magyarság gyarapodása. De ha ez általában örvendetes, úgy a magyarság gyarapodását itt nálunk Brassóban kétszeres örömmel kell üdvözölnie minden olyan hazafinak, a ki a népszámlálás adataiból következtetni tud és akar s ki a számokban nem csak véletlen kockaséást hajlandó látni, hanem egy szebb jövő derengését olvassa ki azokból.

Foglalkozott e kérdéssel behatóan első sorban t. lapjaink a „Kronstädter Zeitung“, aztán a „S. D. Tageblatt“ és nagyobb magyar lapjaink közül a „Budapesti Hirlap“, mely legutóbb dr. Werner Gyula tollából (Besztercze) hozott figyelemreméltó kommentárt a brassói magyarság gyarapodását illetőleg. Talán mondanunk sem kell, hogy úgy a német, mint a magyar lapok a maguk szempontjából veszik bírálat alá a kérdést.

Lássuk tehát a számokat s a kommentárt. Az 1880-iki népszámláláskor volt Brassóban 29.584 lélek, — a mostani népszámlálás 30.802 lelket mutat ki, melyből 14.592 férfi, 16.210 nő; a szaporodás 10 év alatt általában csak 1218 lélek, nagyobbára magyar részről.

A mostani 30.802 főnyi lakosság így oszlik meg: magyar van 4388 férfi, 6011 nő, összesen 10.399 lélek; német van 4649 férfi, 4943 nő, összesen 9592 lélek; román 4919 férfi, 4904 nő, összesen 9823 lélek; a másnyelvűek száma 988.

E szerint a magyarság Brassó összes lakosságának 33.76 százalékát képezi.

Érdekes a vallás szerint való fölvétel, mert ebből a tiszta szász faj számbeli gyöngesége leginkább kiviláglik s kiviláglik az, hogy a közgazdaságilag és politikailag oly fontos Brassó megszűnt szász város lenni.

Van ugyanis evangélikus-lutheranus (ez a szászok tulajdonképeni vallása) 8324, de e számban mintegy 2000 magyar ember foglaltatik, kiknek külön magyar evangélikus egyházuk és esperesük van. A szászok igazi számereje ennél fogva hatezer és néhány százra tehető.

Fel kell különben tennünk, hogy a brassói népszámlálás eredményei a magyarság számerejére nézve a valóságon messzi alul maradtak. Ennek legfőbb oka kétségkívül a népszámlálási lapok ama sokak által helytelenül magyarázott kérdőpontja: „mi az anyanyelve?“ Sokan az anyjuk nyelvét értik alatta, az első szót, a melyet csecsemőkorukban gyűgyögni tanultak, a bölcsődalt, melylyel anyjuk álomba ringatta őket. Épen a magyarosodás eredménye, a nyelvhódítás számaránya a társadalomban, az iskolákban, a hivatalokban folyó nemzeti munka becses gyümölcsei mosódnak el a homályos kérdőpont következtében.

Brassóban legalább kétezerre rúg azok száma, kik anyjuktól még német szót hallottak, de magyarokká lettek az iskolában; a kik anyanyelvükül az anyjuk nyelvét, a németet mondták be, mely pedig már nem az ő nyelvük. A magyarság lélekszáma Brassóban ezek után a sovinizmus vádjá nélkül tizenhárom ezerre tehető; tessék aztán ebből levonni az annyira felhánytorgatott magyar cselédség létszámát!

Az ipar és kereskedelem terén a hegemonia ma még a németek kezében van, de a jövő ezen a téren is a magyar iparé. Magyar iparos van Brassóban 1489, ezek között 393 önálló, 669 iparossegéd s 427 iparos-tanuló. Német iparos van 1457, román 561; de míg az önálló német iparosok száma az önálló magyar iparosok számát felülmulja, addig 170-el több magyar iparossegéd és tanuló van, mint német. Ez a jövőt jelenti. — A „S. D. Tageblatt“ keserűen mondja e számokról: „világosan bizo-

nyítják, hogy a szász iparra a jövőben még további gyors hanyatlás sorsa vár.“

Brassó szembeszökő magyarosodása annál örvendetesebb, mert a térfoglalás csak az 50-es évek óta folyik. A szabadságharc előtt Brassóban magyar ember a czéhbe nem juthatott, hacsak atyái vallását és nevét meg nem változtatta. A magyar közszellem föllendülése után nem egy magyar iparos mesterember volt, a ki aztán becsületes magyar nevet a ráerőszkolt német név rozsdájától újra megtisztította. Házat, birtokot magyar ember Brassóban nem szerezhetett. S mikor már a székelység mindinkább beszívárgott, nem voltak magyar iskolák, hová gyermekeiket küldhette s hol a más nyelvűeknek is alkalmuk lett volna megmagyarosodni. — Az első valódi magyar iskolát 1870-ben állították fel.

Brassó teljes magyarrá tételének minden kedvező föltétele megvan, csak az állam fokozottabb segélyére és beavatkozására volna szükség, mely aztán a számbelileg legerősebb magyar lakosságot erejének tudatára ébresztené, melylyel most még — úgy látszik — nem bír.

A „romanus civis sum“-féle nemes önérzet, az a forrás, melyből a népek nagysága, melyből minden történeti dicsőség ered, a Brassóban lakó magyarokban meg nem nyilatkozhatott még eddig. A szászság — dacára számbeli gyöngeségének — az autonóm városi hatóság erejét és tekintélyét kezében tartja ma is s azt faja javára okosan és kiméletlenül értékesíti.

Ezzel szemben az állam hatalom nem mindig járt el hasonló tervszerű erélyességgel az állami hivatalok, főleg a hivatal-főnökségek betöltésénél. A közigazgatás államosítása — ha ezt az éles kardot az állambatalom azzal a férfias elhatározással köti fel derekára, hogy az államalkotó magyar faj nemzeti érdekeinek oltalmára huzza ki hüvelyéből — sok mulasztást helyrehozhat. Bárha úgy lenne!

TÁRCZA.

D a l.

Fejemben gond virraszt, Jutalmam mi leend:
Szívemben bánat dúl. Boldogság, vagy nyomor?
Érek-e még tavaszt, Mélyen a földbe' lent...
Avagy csak síron túl?... S fölöttem zöld bokor?

Feledni nem lehet,
S felednem kellene.
Óh, jer hát mielőbb,
Sötét sir éjjele!...

B—a K—ly

A pseudo tények.

A konzuli bíráskodásról szóló törvényjavaslat fölött nemrég lefolyt vita alkalmával Ugron Gábor képviselő ezeket mondotta: »Elvek fölött, nézetek fölött lehet vitának helye, de tények fölött vitatkozni nem lehet.« Erre Szilágyi Dezső miniszter így felelt: »A mi a tényeket illeti, én is azt tartom, hogy a tények fölött csakugyan nem lehet vitatkozni, ha jóhiszeműek vagyunk.«

Ezen párbeszéd eszembe juttatja a Birkevitcz nevű nyugalmazott öreg hadnagyról szóló adomát, ki annyira ragaszkodott a „hadnagy úr“ czímhez, hogy önmagát is „hadnagy úr“-nak mondta. Midőn egy ismerőse kérdezte: „Micsoda értéket tulajdonít ön az úr-nak?“ Birkevitcz szánakozva nézett a kérdezőre, s így felelt: „Barátom, az érték a „hadnagy“ szóban foglaltatik!“ Birkevitcz feleletében igazság rejlik, a miniszteri válaszból is az; csak hogy ez utóbbinál megfordított viszonytal találkozunk, mert ennél világosan olyan tényekre tétetett czélzás,

melyeknek nem a bennök rejlt igazság, hanem egyedül csak a jóhiszeműség kölcsönöz értéket.

És illetén tényekkel a történelemben csakugyan igen gyakran találkozunk. Hiszen ha a történelem olyan volna, a minőnek lennie kellene, úgy az a művészetre nézve használhatatlanná válnék. Nem volna sem költői, sem festői, nem volna sem hősköltészeti, sem drámai; de még a szép irály számára sem lenne alkalmas. Innen van az, hogy a történések gyakran és örömet hagyták magukat a czélzatos adomák által rászédetni, sőt azokat előszeretettel keresték és gyűjtötték, mint ezt Plutarch önmagáról megjegyzi.

Ezért mondja a »Treppenwitz der Weltgeschichte« című könyv szerzője, hogy a történelemben épen az, a mi pikáns, elrészekenytő, megható, lelkesítő, elragadó — többnyire hazudva van, s ezért nyilatkozik Prosper Mérimé szintén ily jellemzően: »Je n'aime de l'histoire que les anecdotes.« (A történelemben csak az anekdotákat szeretem.)

Igenis, van a történelemben számos olyan hazugság és mese, melyeket a jóhiszeműség tények gyanánt fogadott el, s az ilyen pseudo tények fölött aztán csakugyan joggal lehet vitatkozni. Legyen közülök egynéhány e helyen fölemlítve.

1. *Johanna a nő pápa.* Erről egy egész könyvtárt írtak pro et contra. E nő, ki nek személyéhez különféle, korántsem salónképes botrány- és pletykátörténet fűződik, a mese szerint IV. Leo után, ki 855. július 17-én mult ki, két évig, öt hónapig és négy napig ült a pápai trónon. Mi azonban nem áll, mert IV. Leo halála után azonnal közvetlenül III. Benedek választott pápává, nem maradt tehát abszolút semmi üres hely egy női pápa számára. Az egész mesét csak 1250-ben találták fel a szentszékűt akkoriban elidegenült dominikánusok. Mailly János hozta

azt legelőször. A rege indokáról és fejlődéséről érdekes előadás található Döllingernek ily című kis művében: »Die Papstfabeln des Mittelalters«. München 1863; melyből kiderül, hogy 855-től fogva 1250-ig (közel 400 év) semmi nyoma nem található ezen mondanak. Már ezen körülmény egymagában teljesen hihetlenné teszi az egész történetet. Hát ha még Photiusra gondolunk, ki az állítólagos Johanna idejében élt, és a római pápák legnagyobb ellensége volt. Miképen magyarázható meg az ő mély hallgatása egy oly pikáns botrányosságról, mely neki kész anyagot szolgáltatott volna a latin egyház elleni gúnyiratok gyártására. Hozhatnék fel más bizonyítékokat is Johanna hirhedt pápasága ellen, de a ki a fennebbiekkel be nem éri, annak jóhiszeműsége rendíthetetlen s így azokra semmit sem adna. E helyett ide íglatok egy mnemonikai mondatot a 855-ik évről az elfogulatlanok számára:

»Jusson eszedbe, hogy mese,
Hazugság! Nem ült sohase
Péter székén egy Johanna
Nevű nőszemély, mint pápa.«

(A három első mássalhangzó: J, s, s [= 8, 5, 5] kiadja a 855-ik évet.)

2. *Nápolyi Johanna.* Ezen királynéről a történeti könyvekben azt olvassuk, hogy férjét, *Endrét* (Nagy Lajos magyar király öcsését) megölette; sőt némelyek szerint a saját derekáról leoldott, arannyal himzett övével, önkézüleg fojtotta meg. Ellenben *Rotteck*, ismert nevű történész, ezen eseményről így ír: »A nyers erkölcsi miatt utált *Endre* 1345-ben megöletett, Johanna pedig, kit a gyilkosság igaztalan gyanuja terhelt, elmenekült« (t. i. Nagy Lajos boszuló hadserege előtt.)

(Vége következik.)

Belföld.

A magyar kormány, ha az osztrák és magyar pénzügyminiszterek közt majd megkezdődő tárgyalásokból azt a meggyőződést merítené, hogy a valutarendezés már a legközelebbi időben megvalósítható: akkor a konverzióra vonatkozó tervét elhagyja s egész munkáját e nagy műnek szenteli; ellenkezőleg a kormány a rentekkonverziót a legközelebbi időben mindenesetre végrehajtja.

A román-magyar vasúti csatlakozás ügyében a román kormány képviselői már befejezték a kereskedelmi miniszteriummal folytatott tárgyalásait és a magyar-román vasúti és közúti csatlakozásokra, valamint a predeáli pályaudvarra vonatkozó konvenció aláíratott. A tanácskozásokon a Ghimes, Vöröstorony- és Vulkán-szorosoknál létesítendő három vasúti csatlakozásról is volt szó. A predeáli pályaudvar nemzetközi állomás lesz. A román kormány megbízottai, Lahovary és Duca urak Bukarestbe visszatértek.

Mozgalom a közigazgatási reform ellen. A biharmegyei szabadelvű párt márcz. hó 16-án tartott értekezletén a közigazgatási reformjavaslat ellen s az eddigi megyei rendszer fenntartása mellett nyilatkozott. Együttal elhatározta, hogy ez értelemben kérényt intéz a képviselőházhoz. Az állandó bizottmány ezen határozati javaslata ma került a megyei közgyűlés elé, mely azt egyhangulag elfogadta.

Külföld.

A chiliti kormány Linnich N. F. valparaisoi osztrák-magyar konzult kiutasította. Balmaceda köztársasági elnök ez intézkedése nagy meglepetést keltett s ha a hír valóban bizonyul, a nemzetközi jog komoly megsértéséről lenne szó. Linnich állítólag a chiliti felázadt hajóraj s a szárazföldi lázadók közt a levelezést közvetítette és összeköttetésben állt a lázadókkal. A konzul elmozdítása annál sajnósabb, mert a forradalom által sújtott országban az osztrák-magyar alattvalók minden védelem nélkül maradnak.

Összeesküvés Bulgáriában. A londoni „Times“ azon hírt közli, hogy a bolgár kormány egy újabb összeesküvést fedezett fel, melyet Benderev őrnagy szervezett, a ki forradalmat akar Bulgáriában előidézni. Benderevnek sok pénz áll rendelkezésére, a melylyel egész csapat minden fajtájú kalandort toborzott össze egy Bulgáriába tervezett betörés kivételére. Stambulov ismeri már az összeesküvés részleteit is.

Napoleon Jeromos herceg, hosszas szenvedés után e hó 17-én Rómában meghalt. A „vörös princa“ életének tragikumai az volt, hogy kiváló egyénisége dacára soha sem birt érvényre jutni. III. Napoleon bukása után hí maradt régibb nézetéhez s republikánusnak vallotta magát, de a bonapartisták époly kevéssé bíztak benne, mint a republikánusok. Franciaországból kiutasítottván, Rómába költözött s onnan intézgetett néha proklamációkat a francia néphez. Jeromos herceg neje Klotild her-

Csodálatos menekülés.

Angliában, Portugáliában és Amerika partjain iszonyú viharok dühöngtek a napokban, mint a mi lapjaink is írták. Azt is említették, hogy a Liverpoolból Valparaiso felé haladó „Doyad“ Starth Pointnél törést szenvedett s majdnem összes személyzete a hullámokban lelte a halálát.

Ezt olvasva, egy öreg tengerész ismerősünk a következő történetet beszélte el, mely annak idején különben az angol lapokban sokáig beszéd tárgyát képezte.

Egy skót gőzöst nagy vihar fogott el, s míg a hajó hullámról-hullámra hánykódott, egy bátor utas az árbocához kötöztette magát s úgy gyönyörködött az elemek csatájában. Az utas hirtelen azt veszi észre, hogy a kapitány mellett a parancsnok-hídon egy intelligens, ősz szakállú alak mereven áll. Az utasnak feltűnt a mozdulatlan alak, mert hasonló gentlemant nem látott az utasok között. A különös aggastyán, mintha szólni akart volna, esdő pillantásokat vetett a kapitányra s jobbjával gyakran mutatott északkeletnek.

A vihar csendesültével az utas kabinjába tért, s midőn a kimerült kapitány helyét másik tiszt vette át, nem állhatta meg, hogy meg ne kérdezze: „Kapitány, ki volt az az agg gentleman, ki a vihar alatt ön mellett állott a parancsnok-hídon?”

A kapitány bámulva tekintett a kérdezőre s kijelentette, hogy ő mellette senki sem állott abban az időben. Mikor az utas elbeszélte a látományt, akkor a kapitány mély gondolatokba merült s fölkereste az utast, hogy kísérelje őt kabinjába. Alig léptek a keskeny szobácskába, a kapitány meghökkenve állott meg asztala előtt. A kapitány ugyanis, mielőtt elhagyta kabinját, jegyzéktábláját teljesen letörölte és most

czegnő, Viktor Emanuel leánya s Umberto király nővére.

Szerbiában titkos harc foly a dinasztia ellen s az uralkodóház ellenségei megdöbentő eszközököz folyamodtak. Pasics miniszterelnök az ifjú királyt Szentpétervárra akarja vinni a császár látogatására, de a közönség hite szerint Sándor királyt ott — neveltetés ürügye alatt — fogságban tartanák s helyette Karagyorgyevics herceget hoznák vissza. Takova gróf erősen küzd a terv ellen, de aggódni lehet, hogy teljesen lehetetlenné teszék őt.

Baross Gábor a székelyekért és csángókért.

A székelyek érdekeinek előmozdítása céljából ismét nagyfotosságu leiratot küldött Baross Gábor kereskedelmi miniszter Potsa József háromszékmegeyi főispánhoz. A leiratot következőkben ismertetjük:

„Méltóságos Főispán úr!

A székelység közigazgatási helyzetének lehető javítását minden rendelkezésemre álló módon előmozdítani óhajtván, ezen célból a Székelyföld lakosai számára újabb s állandó kereset-források nyitására kívánok gondoskodni. Ilyennek tekintem főképen a székelység által már évszázadok óta üzött s eléggé fejlett, de még mindeddig teljesen szervezetlen háziipart. A favágás, szőnyegkötés, szalma-, hánccs-, gyékény és fűz-fonás mind olyan házi-iparágak, melyeknek a székely vármegyék és Brassó vármegye csángó lakossága nagy gyakorlatában van s melyek, ha rendszeresen felkarolhatnák, igen alkalmasak arra, hogy bizonyos számú székely család azokkal állandóan foglalkoztathassék.

Elhatároztam tehát, hogy a jelzett háziiparágak rendszeres fejlesztését és állandósítását, valamint a termelt háziipari készítmények biztos és folytonos elárúsítását egyes, mozgékony, megbízható és e téren már kellő üzleti tapasztalatokkal bíró közvetítőkre bízom, kiket feladatuk sikeres megoldásában megfelelő anyagi segélylyel is támogatok.

E célból szerződöttem két alkalmas vállalkozót: Csorba Samu brassói s Halmágyi Viktor marosvásárhelyi kereskedők személyében, előbbi a favágást, a fennebb részletezett többi háziipari ágak felkarolására, kiknek egyúttal egyenkint négy-négy ezer forintot szándékoztam mint forgó tőkét rendelkezésre bocsátani, meghagyván az illetőknek, hogy ezen összeg, melynek felhasználásáról külön s rendszeres könyvet tartoznak vezetni — kizárólag csak ezen célra fordítható, — miről a vállalatok ellenőrzésével megbízott iparfelügyelőm utján fogok időről-időre meggyőződést szerezni.

Tekintettel arra, hogy ezen kezdeményezésem eredménye nagy részben attól függ, hogy a nevezett vállalkozók a vármegyei hatóságok s különösen a külső közegek részéről mily mérvű támogatásban fognak részesülni, felhívom méltóságodat, hogy ez iránt a legszélesebb körű intézkedést sziveskedjék megtenni, hogy a különben kissé bizalmatlan természetű székely nép tudatára jusson annak, hogy tett intézkedéseim célja anyagi jólétük emelése s hogy az ennek előmozdítása céljából szerződöttem vállalkozók iránt teljes bizalommal viseltethetik. Végül megjegyzem még, hogy Sztérényi József iparfelügyelőmet egyben arra is utasítottam, miszerint nevezett vállalkozókat méltóságodnál mutassa be.

Baross s. k.

ismeretlen kézírással a következők szavak voltak rákarcelve: „Evezetek északkeletnek!”

A tengerész vallásos a babonáságig, így hát a kapitány hajóját rögtön a rejtélyes írásban jelzett irányba terelte. Már jó ideig haladtak, de a hajó egyre kedvezőtlenebb helyzetbe került: nemcsak a vihar erősödött, hanem mind sűrűbben mutatkoztak uszó jéghegyek. A kapitány, ki a titkos intelemről menekülést várt, már-már ingadozni kezdett, midőn a távolból vészlővész dörmögését hallották. A hang felé eveztek s csakhamar egy sülyedő hajóra bukkantak. A segítség épen az utolsó pillanatban érkezett.

Midőn a hajótöröttek a mentőcsónakokból a gőzökre szállottak, említett utasunk a szerencsétlenek között szakasztott oly aggastyánt látott, mint a milyen az a jelenség volt a hajóhídon. Rögtön figyelmeztette a kapitányt, ki azonnal megszólította a látomány hasonmását. Az öreg gentlemant felszólította, hogy írja egy palatáblára ezt a mondatot: „Evezetek északkeletnek!”

Az aggastyán készséggel teljesítette a kívánságot s midőn a kapitány ezt az írást összehasonlította a kabinjában lévő tábla írásával, — csodálkozva látta, hogy a két írás teljesen egyforma. Nem késett, hogy a csodás jelenségről tudósítsa az idegent, ki aztán elbeszélte, hogy ő a vihar alatt elaludt s azt álmodta, hogy ő egy távol evező hajóra menve, a kapitány mellé állt a parancsnok-hidra, hogy őt megmentésükre kérje fel. Minthogy szólni nem tudott, hosszu áldogálás után a kapitány kabinjába lépett és ott egy táblára írta: „Evezetek északkeletnek!” — Álma rendkívül élénk volt, úgy, hogy teljesülésében buzgón remélt.

Érdekes, megfejthetetlen példája ez a duplikáció elméletének.

F. U.

Német színház.

Berger társulatának jeles soubrette- s operette-énekesnője Rafael Klementina jutalomjátékaul hétfőn Anzengruber népszínművét: „Der Fleck auf der Ehr.“ adták. A teli ház ép úgy a jutalmazandó, ki életteljes üde alakításával a közönségnek már annyi jellemes estélyt szerzett, valamint Anzengruber darabja vonzerejének tulajdonítható. A népszínműben, melynek alapeszméje azonos Tóth Ede népszínművének, „A toloncz“ alapgondolatával, a közönség némileg csalódott. A darab nem felelt meg a hozzáfűzött várakozásnak; exozicziója rendkívül nehézkes, a cselekményben egészen indokolatlan, szinte naiv fordulatok vannak, melyek — ha esetleg nem túlmerész rövidítések eredményei — alig sejtetik a nézővel, hogy Anzengruber egynéhány méltán híressé vált, kiváló drámai értékkel bíró darab szerzője. E népszínmű, ha lélektanilag képtelen meséjétől s naiv színpadi fogásaitól eltekintünk, főelőnye egynéhány pompás alakban s helyenként humoros, talpraesett megjegyzésekkel tarkázott dialógusában áll.

A darab előadása általában megfelelő, egyes szerepeiben igazán élvezetes volt. Előtérben állott Rafael Klementina, ki azon virtuozitása után, melyet eddig víg darabokban kifejtett, valóban meglepett mindenkit ügyességével, melylyel eddigi szerepekörén kívül eső komoly, helyenkint szinte tragikus szerepét játszotta. Kitűnően alakított Bergerné egy egészen epizodikus szerepet, Aussterlitzné Moser gazda feleségét s Bauer a darab leghálásabb s életteljes szerepét, az elzúllott csavargót, Hubmayert.

Kedden Scribe-nek hatásos vígjátékában „Nők harca“, O'Lynch két heti szünet után újból gyönyörködtette a közönséget elegáns játékaival. Ugyanakkor Offenbach kedves, egy felvonásos operette-jének: „Ejegyzés lámpafénynél“ föllevenítése (Lanz Minával s Kossovitz-czal a főszerepekben) rokonszenve fogadtatásra talált.

Csütörtökön Morré darabját: „Az ezredorvos“ ismételték. Közönség szép számmal volt jelen, bár nem annyi, mint a mennyit a tartalmas s a minden részletében valóban kitűnő előadás megérdemelt volna.

Irodalom.

Új napilap a fővárosban. Verhovay Gyula, a pár év előtt megszűnt „Függetlenség“ című lap ismert nevű szerkesztője „Független Ujság“ cím alatt április 1-én új lapot indít meg, melynek mutatószámát márczius 15-én megjelent. A lap programját e három szóban foglalja össze: független, szókimondó, megvesztegethetlen. Szép jelszó, csak nehéz lesz azzal megmaradnia! — A szókimondás bizonyosságaul mindjárt egy érdekes témát fejtet, melyből azt tünteti fel, hogy br. Fejérvary Géza honvédelmi miniszter, ki Csehországban Josephstadtban született, Magyarországon sehová sem való és hogy sem magyar illetőségűnek, sem magyar honpolgárnak nem volna tekinthető, míg ez iránt kérényt nem nyújt be s le nem teszi a szabályszerű honpolgári esküt. Így tehát úgy képviselősege, mint minisztersége szabály- és törvényellenes Magyarországon s csakis Ausztriában birna alappal. — Azt hisszük, hogy az új lap sok galibát fog szerezni úgy másoknak, mint magának is. — Előfizetési ára egész évre 14 frt, félévre 7 frt, negyedévre 3 frt 50 kr. — A „Független Ujság“ kiadóhivatala: Budapest, IV. Duna-uteza 7. sz. a.

„Közmondások könyve.“ Sirisaka Andor pécsi tanító (ki bár még fiatal ember, de már is az elsőrangú népirodalmi írók körébe küzdötte fel magát) a „Magyar Közmondások Könyve“ című jeles munkájáról érdekes ismertetések és bírálatok jelentek meg a honi magyar lapokban. A tehetséges és vasszorgalmú szerző (ki egyúttal e műnek kiadója is) a könyvről megjelent ismertetések és bírálatokat „A sajtó ítélete“ cím alatt kinyomatta s ezt megrendelési felhívás kíséretében beküldötte mindazon tanítéteknél és magánzsemlényeknek, kikről föltehetette, hogy e valóban terjesztéreméltó s hézagpótló könyvét esetleg pártolni fogják. A fiatal író s munkája megérdemli általában az egész művelt közönség rokonszenvét és pártolását egyaránt mert oly hézagpótló s kitűnő munkával gazdagította irodalmunkat, s melyhez hasonlót e szakban hiába keresünk. A 22 ívre terjedő, csinosan és ízlésesen kiállított könyvének árát 2 forint bolti árról (bérmentes küldéssel) 1 frt 20 kr-ra szállította le, hogy ez által az amúgy is nagy közkeveltségnek örvendő vaskönyve még könnyebben megszerezhető s így még nagyobb körben elterjedhet legyen. A szerző a szóban lévő terjedelmes munkájának egy részét — mely magában teljes egészét képez — külön lenyomatban is kiadta: „Tanulmány a közmondásokról“ cím alatt. Ezen 88 lapra terjedő s a nagy mű elejét és végét képező igen tanulságos és érdekes füzet árát oly csekélyre szabta (egy példány 33 krba kerül), hogy azt még a legszerényebb anyagi viszonyok közt is minden művelt ember megszerezheti. „A magyar Közmondások Könyve“-nek 2 frt s az utóbb említett külön lenyomatnak 50 kr a bolti ára; az említett vaskönyvből igen díszes bekötött példányok is kaphatók szerzőnél 3 frtjával. Szerző mindazoknak, kik őt e tárgyban megkeresik, szíves készséggel beküldi a szóban forgó könyvről szóló bírálatok utánnyomását. Különösen a tanárok, a tanítók, a papság s általában az írók és szónokok vehetik nagy hasznát e munkának. Könyvtárak részére nem is ajánljuk, mert

azt hisszük, hogy már eddig is a legtöbb helyen ott találunk e művet. Levelezéseknél és posta-utalványon eszközöndő megrendeléseknél elegendő ily címzés: Sirisaka Andor tanító, Pécs (Baranyamegye.)

VEGYES HIREK.

Választások. A városi képviselő-választások szerdán voltak, nem valami nagy érdeklődés mellett. A felállított jelölt névsor csaknem mindenütt változatlanul lett elfogadva. Ránk magyarokra csak az V-ik kerület volt némi eredménnyel, hol megválasztott 4 szász s 4 magyar (Kócs Ferencz, Harmath Lajos, Antal János, Haluskay Vilmos), továbbá póttag 2 szász és 2 magyar (Lázár András, Székely András). — A választásokra még visszatérünk.

Nyilvános köszönet. A magyar polgári kör választmánya a folyó hó 1-én tartott theaeastélye fényes sikerét előmozdító és közremunkálásukkal biztosító uraknak és úrasszonyoknak, névszerint Józsa Mihály, Biró Sándor uraknak, az iparos ifjak önképző és betegsegélyező egyesület dalszakosztálya ott közreműködött tagjainak, továbbá Antal Jánosné és Kanabé Gergelyné úrnőknek jegyzőkönyvi köszönetet mondott, mit a választmány e helyen is ismét a kör nevében. Az elnökség.

Talált csecsemő. A Scherg féle posztógyár közelében a Tömös-csatorna partján talált holt csecsemő anyjának kipuhatólása iránt indított vizsgálat kiderítette, hogy a gyári munkásnőket illető föltevés alaptalan volt, s úgy értesülünk, hogy a szívtelen anya egy idegen nő személyében már kinyomoztatott.

Köszönetnyilvánítás. Fogadják úgy a magam, mint a gyászoló család nevében mélyen érzett hálalmat a feledhetlen feleségem elhalálása és temetése alkalmából nyilvánított szíves részvétért. — Brassó, 1891. márczius 16. *Baranyai József*, m. posta- és táviratdatiszt.

A székely közgazdasági és ipari viszonyok ügyében az Emke igazgató-választmánya memorandumot terjesztett fel Baross Gábor kereskedelemügyi miniszterhez. A munkálat fölül a legrészletesebben a székelység közgazdasági állapotát s birtokviszonyait és ipari helyzetét. A fölterjesztés azzal a kéréssel küldetett fel a kereskedelemügyi miniszterhez, hogy a mennyiben a munkálatban tárczája keretén kívülálló, de egybefüggő rokonintézkedések szükségeltérten, ezeket a miniszter, a kormány többi tagjainak figyelmébe ajánlani kegyeskedjék.

Márczius 15-ét a segesvári magyarság is elismerésre méltó hazafisággal ünnepelte meg. Ezelőtt néhány évvel alig lehetett tudni, ha csakugyan volt-e Segešvárt is magyar keblek, melyekben a szív egy ily nevezetességgű évfordulón a dicső napok emlékére megdobban? Mostan — noha a magyarság nagy része csakis a hivatalok személyzetéből, ezek és néhány magános családjából verődik össze, igazán vallva a tényt, köszönet a magyar kaszinó buzgalmának, — nem kérdés, hanem valóság. A Bajor-utcában lévő magyar kaszinó ablakából nemzeti lobogó lengedezett alá (ad normam: egyetlen az egész városban) s a bár kissé szűk helyiség már 11 órára tömve volt közönséggel. Előadott a következő műsor: 1. „Hymnus“, énekelte a segesvári magyar dalkör, miről észrevételeim, hogy szép precizitással működött s csengő, tiszta tenorja van. 2. „Talpra magyar!“ szavalta Biró János kir. adótiszt, jó magyaros erővel, átértve a különben nehezen előadható költeményt. 3. „Márczius 15-e“; írta és felolvasta Gödri Sándor vizsgálóbíró, kinék e visszaemlékezése nemcsak azt bizonyította, hogy irodalmilag képzett férfi s jó novelláris iránylyal rendelkezik, hanem szép hasonlati méltán gyújtottak lelkesedést a közönségben. 4. „Az élő szobor“, szavalta Biró János kir. adótiszt nemzethosszal. 5. Nemzeti dal (Talpra magyar), énekelte a dalkör. — Észrevételeim csak ennyi: a segesvári magyarság helyes úton halad: összetartó, egyetért s ha így megmarad, erősödni fog és megfelelni missziójának. Ne engedje magát alteráltatni, hanem lebegjen előtte a nemzet jelszava: „előre mindenben.“ — (B—a K—ly.)

Ki akar pályázni? Az aldunai Vaskapu-szabályozási munkálatokhoz egy hajóskapitány és négy hajógépész keresetetik. Kapitányi állásra csak olyan pályázhat, ki az aldunai viszonyokkal teljesen ismerős és kalauz nélkül szolgálatot tenni képes. Javadalmazása 100 frt havi fizetés, 30 frt szolgálati pótlék és jutalék is. A gépészek szintén kötelesek ezen szolgálatban jártasságukat igazolni; havi fizetésük 80 frt és jutalék. A pályázat a szabályozási fővállalathoz Orsovára küldendő.

Az E. M. K. E. igazgató-választmánya Kolozsvárt Bethlen Gábor elnöklété alatt tartott legutóbbi ülésében kimondotta, hogy nemzeti szellemben írt Emke-olvasókönyvet, Emke-dalokkönyvet és Emke-utikalauzt fog nagy áldozatokkal kiadni. — A Kárpát-egyesület alapszabályai megerősítettén, május 12-én tartja alakuló közgyűlését. Az Emke ideai közgyűlése szeptember 6-án lesz Maros-Vásárhelyt.

A liga emlékiratára, melyet a bukaresti román egyetemi hallgatók a magyarság ellen intéztek, a budapesti egyetemi ifjuság válaszul fog. Mozgalom indult meg fővárosunkban, melynek célja, hogy szintén emlékiratot szerkeszteni, a melyben pontról-pontra megzafolják a románok vádjait s a több nyelven megszerkesztendő emlékiratot megküldik a külföld összes egyetemének.

Megszűnő bélyegek. A rányomatott levélbélyegekkel ellátott levélborítékokat és postautalványokat, illetve szállítóleveleket június végével kivonják a forgalomból, de decemberig az ép példányok még becserelehetők a postahivataloknál.

Reményi Ede vidéki hangversenyeiről márcz. 20-án érkezett vissza a fővárosba, hol csak rövid ideig marad, mert márczius 24-én Szolnokon, 25-én Szentesen fog játszani. Szabadka husvétvasárnapra várja a művészt, másnap pedig Baján lesz hangversenye. Április 1-én ismét a fővárosba megy, onnan Esztergom, Balassa-Gyarmat és Losoncra várja látogatását. Ápril 6—12-ike között Fiumét és Abbaziát keresi fel, míg 15-én Kolozsvárt kezd meg erdélyi körútját, mely április végeig van tervezve.

Póruházi kincskeresők. Két aranyoszeke ember a napokban behatolt a tordai hasadéka kincset keresni. A szilajon örvénylő patak jégpánczéla könnyűvé tette a kalandos utat a Balika várához. A borzalmas néma csendben a délnyugati nagy barlang szájához érve, legelőször is megbámultak annak hatalmas kettős kőfalán bevezető ajtónyílásait, majd a még fennálló tüzelő helyet s a barlang merész göthívezetét. Aztán nekiindultak egy szál fagygyertya álmós világánál a Felső-Peterd felé vezető labirinth kikutatásának. . . S aztán? Aztán a gyertya elégett, a kijáratot elvesztették. Három nap és három éjjel étlen-szomjan botorkáltak a kincsek országában, míg valahogy kivergődtek önkényes tömlöczükből. Hoztak egy kecske-koponyát, mit 10 krajczárért adtak el. Ez bizony elég sovány kincs a három napi kaland fejében!

A többnejűség Ausztriában, úgy látszik, szabad, ha valaki kijelenti magáról, hogy mormon. Egy cseh törvényszék ugyanis nemrégiben több havi fogházbüntetéssel sújtott három osztrák alattvalót, kik a mormon szektának propagandát csináltak s maguk jártak elől jó példával, hogy a többnejűséget Ausztriában divatba hozzák; a legtöbb törvényszék azonban azzal a megokolással oldotta fel az ítéletet, hogy az osztrák törvények kifejezetten nem tiltják meg a mormon szokásokat s ezzel a többnejűséget sem. Legalább kevesebb vén leányt mutat ki ezentúl az osztrák statisztika, ha a sógorok közt terjedni fog a fölmentett mormon apostolok tana!

Hol és milyen magot vegyünk? Ez a kérdés, mely a vetés idejének közeledtével minden tavasszal újra meg újra felmerül, nem kis gondot okoz azoknak a gazdáknak és kertészeknek, a kik ocsút vetni és gazt aratni nem akarnak. Tudjuk, hogy szívesen veszik ilyenkor a jó tanácsot, ha megbízható oldalról kapják. Hát mi nagyon is szívesen és meggyőződéssel felhívjuk a gazda- és kertészközönség figyelmét egy ilyen megbízható tanácsadóra, minden irányban való tájékozottóra, midőn tudatjuk, hogy Mauthner Ödön budapesti magkereskedő legújabb nagy árjegyzéke megjelent. Ebben megtalálja azt, a mire szüksége van, de nem egyszerűen a nevetek felsorolva, — hanem épen azért nevezhetjük tanácsadónak és tájékozotónak, — mert minden növényfajnak megtalálja benne rövid ismertetését, tenyészési módját s azt, hogy milyen talajban, milyen viszonyok közt és milyen művelési mód mellett tenyészik legbiztosabban? E legújabb árjegyzék is, mely 160 nagy negyedrét oldallal gazdagon illusztrálva jelent meg, és kívánatra ingyen és börtmentve küldetik meg — azt mutatja, hogy a rendkívül lelkiismeretes magyar czég tulajdonosa valóban nem férdagságot, sem áldozatot nem kímél, a midőn a gazdaközönség érdekeit szolgálhatja s azért ujjolag melegen ajánljuk szíves figyelembe.

A szerelem sötét verem. Füle község legcsinosabb legényét, Tozsoki Mihály 21 éves ifjút szerelemféltésből leszúrták. Tozsoki Mihály szemrevaló legény volt, kiért a füleli leányok vetekedtek, a ki azonban a helyett, hogy mint méhecske virágról-virágra repkedve szedte volna a mézet, egy kis rózsában találta minden gyönyörűségét és ez lett vesztőnek oka. A mult vasárnap este 11 órakor ment haza Tozsoki, tolfosztáson volt, hol édes beszélgetést folytatott szíve választottjával. Fülöp Gábor nevű kovács legény azonban utána leselkedett s egy nagy késsel nyakszirtzen szúrta, úgy hogy a szerencsétlen legény ott összerogyott és meghalt. A kést ott felelte a bűnös és midőn lámpával visszament keresni, meglátták őt. Másnap azután kiderült, hogy ő a gyilkos. Tettéknek oka szerelemféltés. Örülten szeretete azt a leányt, kit Tozsoki is szeretett.

Borzasztó lynchelés. New-Orleansban meggyilkolták Henney rendőrfőnököt s a gyilkossággal hét sziciliailt vádoltak; azonban az esküdtek ítélete fölmentette a vádoltakat. Erre egy bizottság e hó 14-én meetinget hívott össze, mely után a tömeg betört a városi fogházba, fölfeszítette az ajtókat s a rácsokat és a sziciliailt agyonlőtte és felakasztotta, kettő kivételével, kik megmenekültek.

Közgazdaság.

A Fogarasmegye területén fekvő erdők 1890. évi állapotáról.

A Fogarasmegye területén fekvő erdőknek 1890. évi állapotáról a kir. erdőfelügyelőség a következő évi jelentést terjesztette elő:

1. A kir. erdőfelügyelőség személyzete részéről következő erdők vizsgáltattak meg, u. m.: Szeráta Opra-Kertizsora, Sztr.-Kertizsora, Alsó-Árpás, Felső-Árpás, Felső-Ucsa, Felső-Vist, Alsó-Vist, Drágus, Felső-Szombatfalva, Alsó-Komána, Alsó- és Felső-Törösvár, Alsó-Venice, Páró, Felső-Venice, Felső-Komána, Zernest, Ó-Tohá, Almásmező, Uj-Sinka és Ó-Sinka község határában fekvő erdők s Nagy- és Kis-Berivoj, Ohába, Sarkaicza, Persány és Vledény község határában fekvő erdők egy része, összesen 56,900 holdnyi kiterjedésű erdők.

2. A közig. bizottságtól 96, az erdészeti bizottságtól 355 beadvány érkezett be, véleményes előadás végett; tehát 234-el kevesebb, mint az 1889. évben; ehhez hozzáadva az 1889. évből fenmaradt 45 drbot, elintézendő volt összesen 496 beadvány, melyből az év folyamán tartott tíz rendes és két rendkívüli ülésben elintéztetett 472 ügyirat (tehát a megelőző évvel szemben 212-vel kevesebb), hátrálékban maradt 24 ügyirat, nagyobb részben olyan, mely az utolsó ülés óta érkezett be.

3. Az erdőállományban számos oly változás állott be, melynek folytán annak területi kiterjedése változást nem szenvedett ugyan, hanem az egyes erdőbirtokok jogi minősége változott, a mennyiben Szeráta, Alsó-Árpás, Felső-Árpás, Alsó-Vist, Felső-Vist és Bráza község határában foganatosított, illetve folyamatban lévő birtokrendezés által az eddig a községek nevével nyilvántartott erdőterületek több jogosultak között tényleg felosztattak, azonban a kataszteri birtokíveknek s a hitellekkönyveknek az új birtokállapot szerinti átalakítása eddig még nem lévén eszközölve, az egyes birtokok kiterjedése nem ismeretes és csak a rendszeres üzemtervek tárgyalása alkalmával lesz megállapítható. Valóságos apadása az erdőállománynak csupán Marginán község erdejénél forog fenn, miként a mult évi 1270. sz. alatt kelt jelentésben is említeni bátorkodtam, mire vonatkozólag a közig. erdészeti bizottságnak külön felterjesztése folytán 15145./90. szám alatt kelt kegyes leiratában már intézkedni méltóztatott, nevezett község azonban az elrendeléseket még nem foganatosította, mert 358./90. eb. sz. a. beterjesztett jelentése szerint az erdőbirtok tulajdonjoga iránt telekkönyvi kiigazítási per van folyamatban, mely az illetékes királyi ítélő táblához terjesztetett fel.

(Folytatása következik.)

A szőlő-oltás ügyében.

Alóírott Miklós Gyula, országos borászati kormánybiztos, több vidéki szövetkezeti és magán szőlő-telepeken megtartott szemle-utamról a fővárosba visszazérkezvén, feladatának ismertetem a szőlő-oltási munkálatoknál általam észlelt hibás eljárásokat, a melyeket az oltványok metszlapjainak összehasonlítására sok helyen alkalmaznak, a budapesti állami vegykerületi állomás vezetője dr. Liebermann Leó tanár úrral közölni s ez irányban tanácsot kikérni; nevezettnek szakértői véleménye arra indított, hogy az említett fontos munka sikerének biztosítására, az érdekelteket a következőkre figyelmeztessem.

Jelzett körutamban alkalmával ugyanis szemtanuja voltam annak, hogy egy helyütt az oltási metszlapok összetartását biztosítandó, marhabél-szalagokat természetes és nedves állapotban, más helyütt pedig ugyanilyet rézgálic-oldattal impregnálva alkalmaznak.

A kötések pedig részint vas, részint réz sodronnyal végzik, más helyütt kátránnyal impregnált zsinogot szándékoznak használni az oltványok megerősítésére.

A felsorolt eljárások a vegykerületi állomás főnökének tudományos alapokra fektetett nézete szerint, a következő hátrányokat idézhetik elő:

1. A természetes állapotban használt marhabél-szalag, miután az csak nedves állapotban alkalmazható, rothadásnak van kitéve és ezen rothadást átviheti a metszlapokra.

2. A rézgálic-oldattal impregnált marhabél szalag, tekintettel arra, hogy a rézgálic maró hatású idegen anyag, könnyen megakadályozhatja az oltvány metszlapjainak biztos összerodradását.

Az oltások bekötéséhez használt vas- és réz-sodronny, valamint kátránnyal telített zsinogok alkalmazása ellen a következő okok szólnak:

1. Hogy a vas-sodronny, a mely közvetlen a nedves marhabélre alkalmaztatik, a növény vastagodása alkalmával igen könnyen átvághatja és megsértheti a növényt és annak sejtzövezeit, mi annál veszedelmesebb lehet, mert a rozsdás vas még nagyobb mérvű fertőztetést idézhet elő.

2. A réz-sodronny alkalmazása ellen ugyancsak a fennebbi aggodalom nyerhet kifejezést, mert még nincsen bebizonyítva, hogy a növény duzzadása képes-e az összekötő sodronny szétszakítását biztosítani, hogy az be ne vágódjék a növény sejtzöveibe.

3. A kátránnyal impregnált zsinog alkalmazása ellen ugyanazon kételyek forognak fenn, melyek fennebb már kifejezést találtak; miután a kátrány alkatrészei, kroosot, carbolsav stb. szintén megtámadhatják a növényt és kivált a friss metszlapok széléit.

(Vége következik.)

Az aradi magyar állami érem.

Irta: Vay Károly gróf.

A kiállítások rendkívül nagy, előnyös befolyása a különféle találmányok megírására, ismert dolog. A kiállításokon néha milliók szemlélik meg a közhasznú találmányokat, melyeknek többé-kevésbé kitűnő volta fölött a kiállítás bíráló-bizottsága dönt. Ez okból rendkívül fontos a közérdek szolgálására, hogy ezen bíráló-bizottság becsületes, szakértő egyénből álljon; mert ellenkező esetben a hozott bírálat képes vajmi jelentékeny kárt okozni nemcsak a méltatlanul mellőzött gyártmány gyárosának, hanem a közügyeknek is: a kitűnőbb rovására a kevésbé jó, a selejtes gyártmány lévén kitüntetve.

Önkénytelenül ez jutott eszembe, midőn az aradi kiállítás bíráló-bizottságának jutalomkiosztásait olvastam. Azon bíráló-bizottság, mely a korszerű találmányok egyik leghasznosabbja, a tűzoltószerek fölött ítélte, a magyarországi tűzoltószerek között Tarnóczy Gusztáv országgyűlési képviselő tűzfeckendő-gyárának gyártmányait az összes magyarországi gyártmányok között egyedül ítélte oly kiváló minőségűeknek, a melyek méltók a legnagyobb kitüntetés: az állami ezüst nagy-érem odaítélésére.

Az aradi kiállítás bíráló bizottsága az érdemet jutalmazván a legfőbb kitüntetéssel, annak bírálatára országsszerte, sőt a külföldi illető szakkörökben is a legjobb benyomást tette. És ez vajmi természetes, mert a Tarnóczy-féle szabadalmazott tűzfeckendők és másféle tűzoltószerek már szépen terjednek honunkban, sőt a külföldön is, azok lévén a legegyszerűbb és leghatékonyabb szerkezetűek, tehát legalkalmasabbak arra, hogy még avatatlan kezek is elbárhassanak velők, a mi nagy előnyük, különösen ott, a hol nincs rendes tűzoltóság, — s mindennek daczára a legjutányosabbak.

Vagy ki gondolta volna még csak pár év előtt is, hogy lesz oly szerkezet, a mely, ha tűz alkalmával a víz tisztátalansága folytán megakad, fél perc alatt, mint az ajtó kinyitható, kitisztítható és ismét elzárható. Ezt a legvakmerőbb képzelet sem bátorkodott elgondolni, látván, hogy Európa leghíresebb gyárosai is csak olyan gépeket állítottak elő, melyeknek tisztítása szakértőt s jó félórát követelt; úgy hogy ha a gép tűz alkalmából szalmával, falevéllal, homok-

kal bedugult, az rendszeren, ugyanazon tűznél nem volt többé használható. Ezen hátrány miatt rendkívül sok falu pusztult el!

A tűzfeckendő-gyárosok leginkább a városi viszonyokat tartották szem előtt; persze! a városokban rendes tűzoltóság és tiszta víz (vízvezetési) fölött rendelkeznek. — S így ha valami, úgy ezen gyönyörű találmány érdemelte meg a szabadalmat.

Igaz, hogy a Tarnóczy-gyárnak még mindig nagy küzdelmet kell kiállnia a régi gyárak és műhelyek nagyszámú ügynökeivel, a kik semmi alkalmat sem mulasztottak el, hogy a nálok jobb és olcsóbb gépeket szállító gyárnak árthassanak. Hiszen! audacter callumniare, semper aliquid haeret; s így annál nagyobb az illető jury érdeme, hogy tárgyilagosan bírálta meg az előtte fekvő tárgyakat.

A tizenkilencedik évszázad mérhetetlenül többet mutathat fel a közhasznú találmányok mezején, mint az összes évezredek előtte, a melyek a világ teremtése óta lepörögtek. A tizenkilencedik évszázad ezer meg ezer közhasznú találmánya között a legfontosabbak: a gőz használata, a különféle varrógépek, a távirat, a telefon, a vegyészeti találmányok, a villam felhasználása, a tudóvész gyógyítása, a tűzoltószerek nagymérvű tökéletesítése, stb.

A közhasznú foglalkozások legfontosabbjai közé tartoznak: oly szerek állítani elő, a melyek által az emberi munka termékeit a tűzvész pusztítása elől védhetni meg; tehát a tűzoltószerek tökéletesítói, gyártói az emberiség legnagyobb jótévi közé tartoznak, — ha gyártmányaikat megfelelő áron engedik át a közönségnek. Persze! az említett feltét valódi próbaköve az illető tűzfeckendő-gyáros önzetlenségének, hazafiaságának, emberszeretetének; mert gyártmányai elárulásánál tünik az ki, vajjon megelőzszik-e az őt méltán megillető polgári-keresettel, vagy pedig oly szerfölött drága vételárakat szab tűzfeckendőinek, hogy szinte nyúzza a községeket.

Az aradi pompás kiállításon tízezrek győződtek meg arról, hogy Tarnóczy Gusztáv kitűnő gyártmányai nemcsak legjobb tűzoltó-szerei az egész országnak, hanem arról is, hogy azok vételárát a nevezett gyárt tulajdonos oly jutányosakra szabta, miszerint az ő gyártmányai sokkal olcsóbbak, mint azon néhány műhely s kisebbszéri gyárféle ódon-rendszerű kés, it-

ményei, a melyek az aradi kiállításon a Tarnóczy-féle pompás tűzoltószerekkel „a legjobb” dícsőségéért versenyeztek. Nemcsak a legolcsóbbak, de a legjobbak is ezen tűzoltószerek; s így a községek legörömebbben azokat vásárolják. Hát bizony ez nemcsak azt bizonyítja, hogy Tarnóczy Gusztáv igen nagy tőkét, szakértelmet fektetett tűzfeckendőgyárába, hanem azt is, hogy ez ügyet speciális tanulmánya tárgyává téve, azt lelke teljes erejével karolta fel. Nagy örömmel várjuk a legközelebbi külföldi kiállítást, hol ezen gépei okvetlenül feltűnést fognak kelteni hazánk iparának fejlődése iránt.

Ezen gyár a vevőknek olcsóbb árakat képes nyújtani, mint az összes többi magyarországi tűzfeckendőműhelyek s gyárfélek; s így ezen körülmény azt bizonyítja, hogy Tarnóczy Gusztáv oly nemes hazafi, a ki a közérdeket ez irányban is buzgón, önzetlenül szolgálja. Mindezt most megállapítani azért is időszerű, mert szükséges, hogy minden község mielőbb szerezzen be magának jó tűzoltó-szereket. Már pedig kell, hogy ily bevásárlásnál a község-előjáróság egészen tájékozva legyen a tűzoltószerek mostani áráról; s így oly táblázati kimutatás, mely az ország összes gyártmányainak ez időszerinti árait elénk tárja, bizonyára közérdekű.

Nyílt tér.*)

COGNAC
KEGLEVICH ISTVÁN GRÓF
Promontori gyárából,

mely minden bel- és külföldi kiállításon csakis a legmagasabb kitüntetéssel, a díszoklevelet nyerte, kiváló minősége következtében nem oszupán élelmszerűül szolgál, hanem orvosi tekintélyek által emésztési hiányok, mell-, tüdő- stb. betegségek ellen ajánlva, legjobb hatással használtatik.

Eredeti palackoktól mindenütt kaphatók.

A Keglevich István Gróf-féle
Cognagyár igazgatósága Budapesten.

*) Ezen rovat alatt megjelent közleményekért nem vállal felelősséget a szerk.

Felelős szerkesztő: Rozsondai János.

Kiadó-tulajdonos: Alexi könyvnyomdája.

HIRDETMÉNYEK.

Szám 1458./1891. p.

Hirdetmény.

A Vojla községben gyakorolt italmérségi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. számú igazságügyminiszteri rendelet 9. és 10. §-aihoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül 1891. május 5-ének d. e. 9 órája a kir. törvényszék 76. számú hivatalszobájába kitűzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelemzetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

A brassói kir. törvényszék 1891. évi márczius hó 14-én tartott üléséből.

Deési János,
elnök.Csia Béla,
jegyző.

Szám 149.—1891.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú kereskedelemügyi m. kir. miniszterium az 1891. évi február hó 21-én kelt 80679./1890. számú rendeletével a nagyváradi-kolozsvár-brassói állami közút 422—423. szakaszán szükséges 16. számú útkaparóház felépítését 1468 frt 70 kr összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkálat foganatosításának biztosítása ezéjából az 1891. évi április hó 10-ik napjának d. e. 10 órája a brassó-vármegyei m. kir. állam-építészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati végtárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkálat végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítandó, s a részletes föltételekben előírt 5%-nyi bauxpénzzel ellátott zárt ajánlataikat kitűzött nap d. e. 9¹/₂ órájáig a nevezett hivatalhoz — annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes föltételek a nevezett magy. kir. állam-építészeti hivatalnál, a rendes hivatalos órákban, napokint megtekinthetők.

Postára feladott ajánlatoknak 24 órával előbb kell beérkezniük.

Brassó, 1891. márczius 12.

Brassómegyei m. kir.
építészeti hivatal.

Sz. 870.—1891. p.

Hirdetmény.

A Galatz községében gyakorolt italmérségi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. számú igazságügyminiszteri rendelet 9. és 10. §-aihoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül 1891. április hó 13-ik napjának délelőtti 9 órája Galatz község házába kitűzetett. — Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelemzetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

A brassói kir. törvényszék 1891. évi márczius hó 7-én tartott üléséből.

Deési János,
elnök.Csia Béla,
jegyző.

Hirdetmény.

Miután az általam használt veres pecsétet többféle, árulási engedély nélküli borvizekben utánozni kezdték és ezzel a tisztelt borvíz-fogyasztókat tévútra vezetik, — ezennel becses tudomására kívánom adni a mélyen tisztelt borvíz-fogyasztóknak, hogy a kik az én tulajdonomat képező borvizet óhajtják élvezni: a pecsétet 1891. márczius 15-étől átváltoztatom zöldre; továbbá B. L. betű lesz a pecsét közepén olvasható és a jelzett időtől kezdődőleg úgy fogom kiadni.

Teljes tisztelettel:
Balási Lajos.

A Flandriai gróf ő kir. fensége által alapított

Palini pezsgő-gyár

a legjobb, legkedveltebb és többszörösen kitüntetett hazai pezsgőt szolgáltatja.

Vezérképviselő: Strem József.
BUDAPEST, Teréz-körút 5. sz.

Kapható Brassóban:

özv. R. ROSNER-nél.

Brassó, nyom. ALEXI könyvnyomdájában.

MAZUCHI ÁGOSTON

építész és építészeti vállalkozó.

Építészeti iroda: Brassó, Árvaház-utca 11. sz.

Elvállal új építmények és javítások, valamint ipartelepek, vezetékek, betonalapzatok, betonpadlózatok és járdák pontos elkészítését Brassóban és a vidéken a legjutányosabb árak és a kellő biztosíték adása mellett.

Továbbá elvállal építési tervek, valamint általános és különös költségvetések s irányzatok elkészítését és kész építkezések felülvizsgálatát s a szakmájához tartozó minden egyéb munkálatokat.

Czipő- és kalapárúk főraktára

Brassó, Kapu-utca 28. sz.

Azon kedvező helyzetben vagyok, hogy a t. cz. közönséget értesíthetem, miszerint czipőraktáromat már nagy részben solid saját gyártmányokkal a tavaszi idényre kiegészítettem.

Egyuttal tudatom a t. cz. közönséggel, hogy miután csak saját készítményeket szándékozom bevezetni, a raktáromon összes nem általam készült lábbeli-árakat 30% kal leszállítottam.

Összes férfi- és flukalapok végeladása eredeti gyári árak mellett. Ma még nagy választék.

Szíves látogatást kér — mély tisztelettel

SCHWARZE E.,

Brassó, Kapu-utca 28. sz.

Különösen ajánlatik

Gyermek- és női ruha készlet

leányruhák, köpenyek, kalapok, fiúruhák és felöltők a legújabb párisi minták szerint.

Különlegességek

minden kornak megfelelő, a legjobb minőségű kelmeből és nagyon olcsón kaphatók

Fahn Vilmánál

Bécsben, II. Prater-strasse 23.

